

Agrarisch natuurbeheer Waiboerhoeve (4)

Cees van der Wel

In Praktijkonderzoek van augustus 1998 en februari 1999 staan de plannen die het PR heeft met natuurontwikkeling op de Waiboerhoeve. In dit artikel wordt nader ingegaan op de start van werkzaamheden voor grondwerk, de bouw van de vleermuisbunker en de nieuwe erfbeplanting.

Grondwerk

Berekeningen hadden geleerd dat grote hoeveelheden grond vrij zouden komen bij het graven van poelen en de aanpassingen aan de oevers van het kanaal (de Lage Vaart). Een gering deel van deze grond kan worden gebruikt om lage delen op het erf op te hogen. Het overgrote deel van de grond moet evenwel achterop een kavel worden opgeslagen, in afwachting van kopers. Om kosten te besparen zou het mooi zijn als de grond direct afgevoerd kan worden. De natte omstandigheden van februari en maart maken de uitvoering van het werk niet eenvoudig. Om rijtschade te voorkomen blijft nu veel grond ter plekke liggen en wordt later alsnog verplaatst.

Vleermuisbunker en poelen

Eind januari is begonnen met het bouwen van de vleermuisbunker. Dit onderkomen wordt gemaakt van oude, rechthoekige duikerelementen die bij ruilverkavelingen beschikbaar komen. De vleermuissoorten die zich in deze bunker kunnen vestigen stellen hoge eisen aan temperatuur en luchtvochtigheid. Dit betekent dat de elementen met een dikke laag grond afgedekt moeten worden, en dat er water in moet blijven staan. Natuurontwikkeling werkt ook hier slechts voorwaardenscheppend; we zullen moeten wachten tot de vleermuizen vanzelf komen. De bunker is evenwel niet alleen van belang voor vleermuizen. Ook enkele soorten vlinders overwinteren hierin, evenals diverse insecten, padden en kikkers.

Naast de vleermuisbunker is een poel gegraven. Het talud van de vleermuisbunker loopt rechtstreeks af naar deze poel. De poel wordt zo diep dat ook in de zomer, bij lage grondwaterstanden, minimaal 50 cm water blijft staan. Het talud van de poel aan de noordkant (de kant die het meeste zon krijgt) loopt zeer langzaam af. De helling is ongeveer 1 : 7. Deze langzame overgang van land naar water is van groot belang voor de toekomstige bewoners: kikkers en padden. Voor de voortplanting hebben die in het voorjaar water nodig dat snel opwarmt anders ontwikkelen het kikkerdril en de paddensnoeren zich niet goed.

Nieuwe erfbeplanting

Het planten van de singels wordt voor een deel uitgevoerd door personeel van de Waiboerhoeve. Omdat men niet met dit soort werkzaamheden bekend is zal het een schat aan informatie opleveren over de 'boerenmanier' van werken. Het plantwerk is te veel om geheel door eigen personeel uit te laten voeren. Een belangrijk deel zal door een hovenier worden aangeplant. Voor dit werk hebben enkele hoveniers offerte uitgebracht. Verder worden vrijwilligers ingeschakeld om de laatste stukken in te planten. Voor het zover is moet er echter nog wat gedaan worden aan het plantklaar maken van de objecten. De grond zal eerst worden gespit en vervolgens worden gefreesd. Losse grond is belangrijk voor de fijne wortels. Een deel van de plantvakken wordt echter niet eerst bewerkt. Zo kan worden nagegaan hoe de bomen en struiken zich hier gaan ontwikkelen. In een deel van de singels zal de ondergroei worden gestuurd door het inzaaien van mengsels van verschillende kruiden en klaversoorten.

Oude beplanting

Het snoeien van de oude singels wordt een flinke klus. Er is al jaren weinig onderhoud gepleegd. Op veel plaatsen staan de bomen te dicht op elkaar. Veel bomen hebben zich niet mooi ontwikkeld wat nadelig kan zijn voor de levensduur. In de singels komt veel opslag voor van iepen, en struiken zijn inmiddels uitgegroeid tot flinke bossen. Op de Waiboerhoeve is weinig ervaring aanwezig met veilig omzagen van bomen. Dit werk wordt dus uitbesteed aan een hovenier. Niet alle bomen die onderhoud nodig hebben zullen het loodje leggen. We willen laten zien welk verschil er ontstaat als er wel of niet onderhoud wordt gepleegd. Het onderhoud zal veel takken opleveren. De makkelijkste manier om van de takken af te komen, is verbranden. Dit levert zeker geen milieuwinst op, en is in veel gemeenten ook niet toegestaan. Een tweede mogelijkheid is versnipperen. Het versnipperde hout kan worden teruggebracht in de beplanting en wordt daar weer onderdeel van de natuurlijke kringloop. De vertering van

Vrijwilligers van PR en Waiboerhoeve stapelen op een mooie zaterdagmorgen takken tot stapels.

de snippers levert in korte tijd veel voedingsstoffen op waar bijvoorbeeld de grote brandnetel van zal profiteren. De snippers zijn evenwel geen echte verrijking van de natuur. Snippers kunnen ook worden gecomposteerd. De compost die ontstaat kan later wel als bodemverbeteraar worden gebruikt.

Een derde mogelijkheid is het opstapelen tot takkenstapels of takkenwallen. Vogels vinden er nestgelegenheid, voedsel en schuilmogelijkheid, evenals kleine zoogdieren. Insekten, schimmels enz. vinden hier hun voedsel of voortplantingsmogelijkheid. Langzaam worden de takken afgebroken tot humus. Takken van wilgen worden gebruikt als onderdeel van oeverbeschouwing. Het opruimen van de takken zal ook weer voor een deel door vrijwilligers gebeuren. Dikkere takken verdwijnen in de open haard, de stammen worden verwerkt in de houtvezelindustrie.

In een volgend artikel zal o.a. worden ingegaan op slootkantbeheer en weidevogelbescherming.

